

Színek és könnyek

Mark Rothko

https://hvg.hu/hetilap/2019.17/201917__mark_rothko_becsben_korok_es_hatarok_szinmezo_festeszeti_szinek_es_konnyek

Állandó harc volt Mark Rothko élete. Előbb az absztrakt művészet létjogosultságáért, később a pop-art előretörése idején pozícióinak védelméért küzdött. Magánélete csaták sorozata volt, amiket főként önmagával vívott.

Íme:

<https://www.christies.com/lotfinder/Lot/mark-rothko-1903-1970-untitled-6110590-details.aspx>

Mark Rothko (1903-1970)

Untitled

Price realised

USD 11,000,000

Estimate :USD 10,000,000 - USD 15,000,000

Egy múzeum gyűjtési területét lehet időbeli korlátok közé szorítani, a művészettörténet azonban más logika szerint működik. Fejezetei egymásra épülnek, az újabb korok mesterei merítenek abból, amit elődeik elértek, és építenek vívmányaikra még akkor is, ha ez első ránézésre sok esetben nem könnyen érhető tetten. Ez adja a létjogosultságát annak, hogy egy múzeum a kiállítási programjában átlépje a gyűjtési területe határait – mint ahogy a bécsi Kunsthistorisches Museum teszi a **XX. század második harmadának egyik legfontosabb művésze, Mark Rothko** június 30-áig látogatható szólóshow-jával. A régi mesterekre szakosodott gyűjtemény nem először kalandozik el a modern és kortárs mesterek világába. 2004-ben Francis Bacon, kilenc évvel később Lucian Freud munkáiból rendezett nagyszabású tárlatokat; az utóbbit a kiállítása előkészítésében még aktív szerepet vállaló, de a megnyitó előtt elhunyt brit festőművész osztrák gyökerei is indokolták. A korhatárok átlépésének üzleti okai is lehetnek. Ma a XX–XXI. századi művészet általában nagyobb közönséget vonz – bár erre éppen a bécsi múzeum közelmúltban zárult Bruegel-tárlata is látványosan rácáfolt a maga 400 ezer látogatójával. De léteznek a fent említett szakmai indokok, a művészettörténet folyamatosságának bemutatása is. Rothko pedig ebben az értelemben kitűnő választás, hiszen kevés olyan XX. századi mester volt, aki annyi időt töltött a régi nagyok műveinek tanulmányozásával, és olyan elismeréssel beszélt munkásságukról, mint ő.

Untitled 12

A Rothkóra különösen nagy hatást gyakorló régi festmények között ráadásul több olyan is van, ami épp a bécsi múzeum gyűjteményét gazdagítja, így annak, aki Rothko munkái mellett inspirációjának forrására is kíváncsi, elég házon belül megtennie néhány métert. Ilyen forrásmunka például Vermeer egyik leghíresebb képe, A festészet allegóriája, aminek hatása könnyen felfedezhető Rothko egy korai, 1938–1939-es női portréján. A művész egyébként sosem járt Bécsben – miközben több nagy európai körutat is tett, hogy behatóan tanulmányozza letűnt korok művészetét –, de a múzeum féltve őrzött kincseit, köztük Vermeer említett vásznát is megcsodálhatta azok 1950-es vendégszereplésekor a New York-i Metropolitan Museumban.

Rothko, eredeti nevén Marcus Rothkowitz 1903-ban született az akkor az Orosz Birodalomhoz, ma Lettországhoz tartozó Dvinszkben, egy lett zsidó gyógyszerész családjában. Tízéves volt, amikor a család áttelepült az Egyesült Államokba, ahol édesapja egy évvel későbbi halála után **nehéz évek vártak rájuk. Sokáig inkább az irodalom és a zene érdekelte; a festészet csak New Yorkba költözése után, 1925-ben kezdte foglalkoztatni. Itt a jó nevű Art Students League-ben folytatta tanulmányait,** de később mindig autodidakta művésznek mondta magát, akinek igazi iskoláit a múzeumok és a templomok jelentették. Kezdetben realista, majd expresszionista és szürreális-biomorfikus alkotások kerültek ki az ecsetje alól. A vékonyan felvitt festékrétegekből komponált, 1948–1949-ből származó úgynevezett multiform-sorozat képei jelzik, hogy megtalálta saját útját. Életének ezt követő utolsó két évtizedében születtek meg **fő művei, a semleges háttér előtt lebegő, jobbra fekvő téglalap alakú, de elmosódott körvonalú, szinte világító színsávokat megörökítő vásznak, az úgynevezett színmezőfestészet nagyszerű példái.**

Folyamatos harc volt az élete. Művészetében előbb a konzervatív kétkedők ellenállását letörve a tiszta absztrakt művészetért, majd annak fennmaradásáért a pop-art előretörésének korszakában; magánéletében pedig a családi válságokkal, a depresszióval, alkoholizmusával és súlyos betegségeivel. Művészként megérhette a világsikert, a festményeinek árában is megmutatkozó elismerést, a démonaival vívott harcban alulmaradt, és 1970-ben önkezével vetett véget életének.

A bécsi kiállítás nem retrospektív jellegű, inkább a művészettörténeti előzmények Rothkóra gyakorolt hatását kívánja érzékeltetni. Megtehetné ezt úgy is, hogy alkotásait az érintett régi mesterek művei közé beékelve mutatja be – ahogy korábban egyetlen művével ezt ki is próbálta már –, ez esetben azonban szembemenne Rothko szándékaival, aki saját munkáit mindig egymás és nem mások műveinek társaságában igyekezett kiállítani. E felfogása érvényesülésén most is gondosan örködött a tárlat előkészítésében aktívan közreműködő fia, Christopher Rothko, aki, nővérevel együtt,

csak hétévnyi, példátlan jogi huzavona után válhatott a művész hagyatékának kezelőjévé.

Rothko szerette műveit kevés, szűrt fényben, viszonylag alacsonyan elhelyezve kiállítani; úgy, hogy a látogatók minél közelebbről vehessék szemügyre azokat, átengedve magukat a képek által kiváltott érzelmeknek. A színek ugyanis csak látszólag érdekelték – bár emblematikus műveinek címében rendszerint kizárólag ezek szerepelnek –, **valójában az alapvető emberi érzelmek kifejezése, a tragédia, az eksztázis, a végzet foglalkoztatta, s** ezzel magyarázta, miért is nem tartotta magát soha absztrakt művésznek.

Érett korszakának munkái semmiféle fogódzót nem kínálnak nézőiknek, akik előbb-utóbb **szinte belevesznek a művekbe, s egyszer csak azt veszik észre, hogy önmagukat keresik.** Múzeumi emberek azt állítják, hogy egyetlen festő művei előtt **sem látnak annyi könnyes szemű látogatót, mint a Rothko-képek előtt.** A művész számára ez jelentette a legfontosabb visszaigazolást. „A tény, hogy olyan sok ember kiborul és sírva fakad, amikor szembesül a képeimmel, azt bizonyítja, képes vagyok kommunikálni ezeket az alapvető emberi emóciókat... Az emberek, akik sírnak a képeim előtt, ugyanazt a vallásos élményt tapasztalják meg, amit én magam is a kép festésekor” – nyilatkozta egyszer, s biztos volt abban, hogy olyan értéket hoz létre, ami **„ezer év múlva is érték lesz”.** Rothko könyvet is írt arról, hogyan lehet befogadni egy műtárgyat; ez a filozofikus megközelítésű írás A művész valósága címmel csak a halála után jelent meg.

A műkereskedelemben még életében megkezdődött a diadalmenete, ami 2007 és 2015 között érte el eddigi csúcspontját: **fő művei ekkor 72–87 millió dollár közötti árakon keltek el.** **A világ öt jelenlegi legdrágább absztrakt festménye közül négy az ő munkája;** ebbe az ársávba rajta kívül egyedül Malevics egy idén értékesített szuprematista kompozíciója tudott betörni. Eddig összesen 28 Rothko-festmény kelt el 20 millió dollárt meghaladó összegért, és ez a sorozat minden bizonnyal hamarosan folytatódni fog, miután májusban kalapács alá kerül legkeresettebb korszakának egy, jelenleg a San Franciscó-i Museum of Modern Art tulajdonában lévő alkotása. **Az intézmény azért bocsátja árverésre a képet – hangsúlyozva, marad a gyűjteményében ezt túlszárnyaló minőségű Rothko-munka –, hogy az érte várt, 35–50 millió dollárból kortárs színes bőrű és női művészek alkotásainak megvásárlásával tegye kiegyensúlyozottabbá a kollekcióját.**

